

The collage features several educational materials:

- Top Left:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások" (Soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Top Center:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások a károsítók elváltozások" (Soybean seed coat changes due to pest damage) with a list of pests: "Károsító: károsító" and "Károsító: károsító".
- Top Right:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások" (Soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Middle Left:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások diagnosztikája" (Diagnosis of soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Middle Center:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások a károsítók elváltozások" (Soybean seed coat changes due to pest damage) with a list of pests: "Károsító: károsító" and "Károsító: károsító".
- Middle Right:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások növekedése" (Growth of soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Bottom Left:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások diagnosztikája" (Diagnosis of soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Bottom Center:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások diagnosztikája" (Diagnosis of soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".
- Bottom Right:** A poster titled "Szójayárlékhatárta elváltozások" (Soybean seed coat changes) with a list of symptoms: "Csisztás, 'márványos' elváltozás" and "A csíra elcsúsz".

Sürgősségi fogászati ellátás az orális medicinában

Orális Medicina

Orofaciális és maxillofaciális régiók betegségeivel foglalkozó tudományág.

Az orális és maxillo-faciális medicina interdiszciplinális tudomány, mely a fogorvostudomány medicinán átnyúlik és az általános orvosszakmák közül a bőrgyógyászathoz, fül-orr-gégészethez, belgyógyászathoz, gyermekgyógyászathoz, onkológiához.

- **különböző gyulladásos nyálkahártya-elváltozások és infekciók**
- **fizikai, kémiai és iatrogén ártalmak**
- immunológiai kórképek, **allergiás bőr- és szájbetegségek**
- különböző szisztémás betegségek szájtünetei
- az orofaciális régiók bőr- és szájbetegségei
- jóindulatú daganatok, daganatszerű állapotok
- precancerosus elváltozások
- rosszindulatú daganatok
- általános betegség okozta szájüregi tünetek

**PREVENCIÓ, KEZELÉS,
GONDOZÁS**

Services

Szájnyálkahártya elváltozások diagnosztikája

számos készség

- megfigyelés
- tudás (szakmai)
- empátia
- meghallgatás

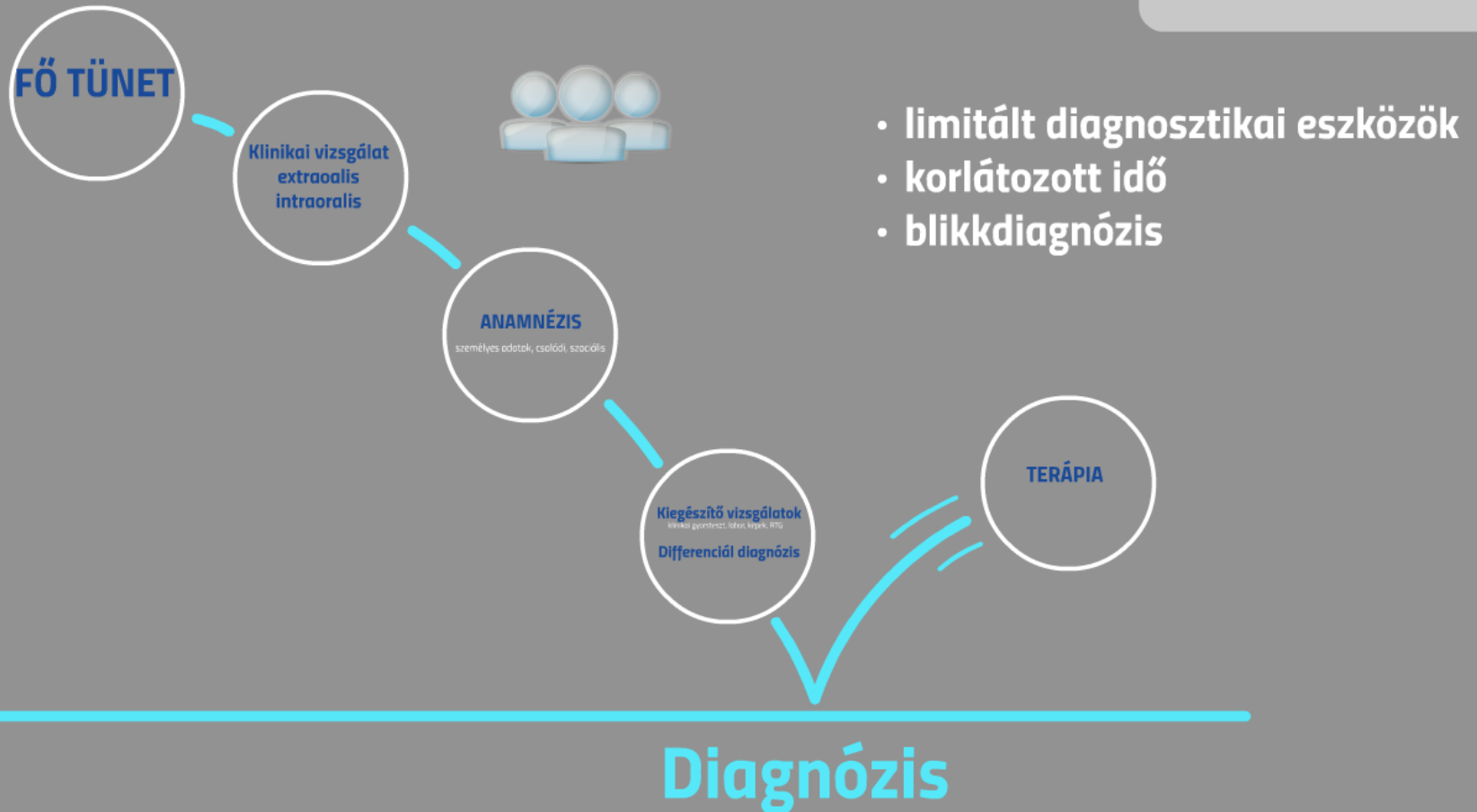
orvos-beteg kommunikáció

dokumentáció

kommunikáció

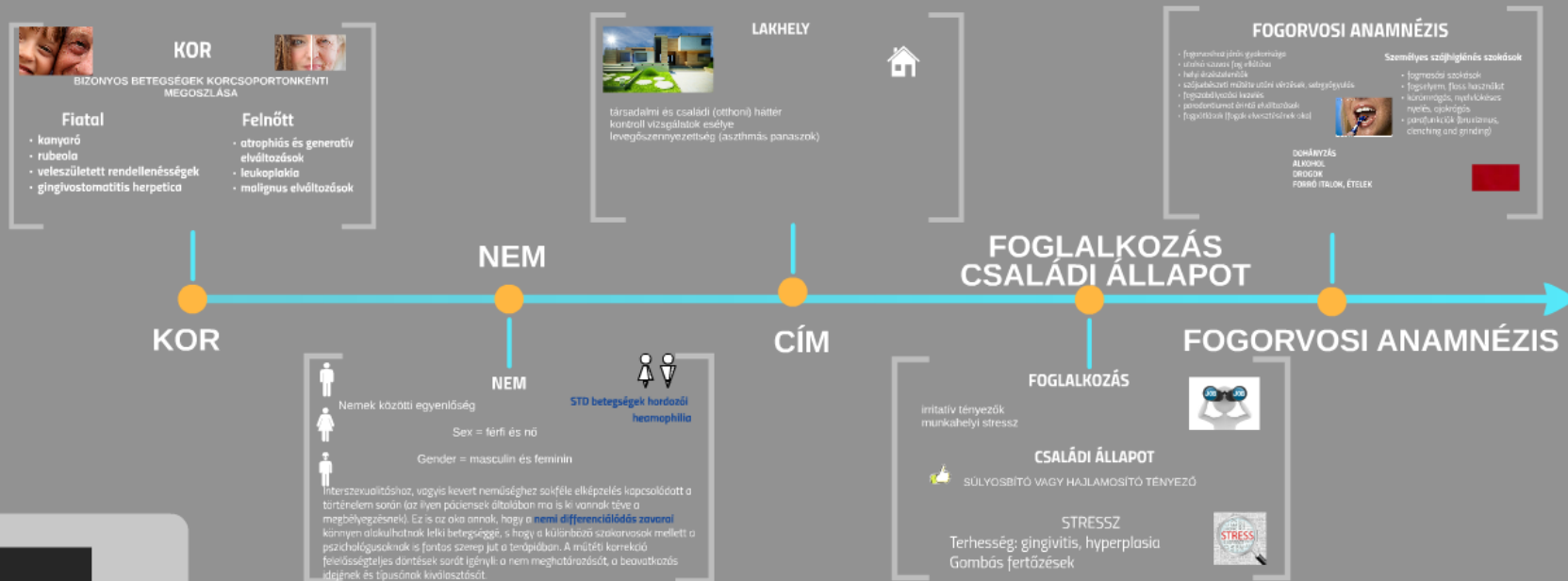

Szájnyálkahártya elváltozások diagnosztikája

Személyes adatok

kommunikáció, adminisztráció, dokumentáció

stikája

gnosztikai eszközök

idő

ózis

KOR

BIZONYOS BETEGSÉGEK KORCSOPORTONKÉNTI MEGOSZLÁSA

Fiatal

- kanyaró
- rubeola
- veleszületett rendellenességek
- gingivostomatitis herpetica

Felnőtt

- atrophias és generatív elváltozások
- leukoplakia
- malignus elváltozások

NEM

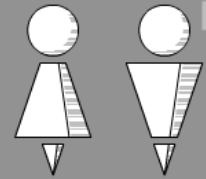
Nemek közötti egyenlőség

Sex = férfi és nő

Gender = masculin és feminin

STD betegségek hordozói
heamophilia

Interszexualitáshoz, vagyis kevert neműséghez sokféle elképzelés kapcsolódott a történelem során (az ilyen páciensek általában ma is ki vannak téve a megbélyegzésnek). Ez is az oka annak, hogy a **nemi differenciálódás zavarai** könnyen alakulhatnak lelki betegséggé, s hogy a különböző szakorvosok mellett a pszichológusoknak is fontos szerep jut a terápiában. A műtéti korrekció felelősségteljes döntések sorát igényli: a nem meghatározását, a beavatkozás idejének és típusának kiválasztását.

LAKHELY

társadalmi és családi (otthoni) háttér
kontroll vizsgálatok esélye
levegőszennyezettség (aszthmás panaszok)

FOGOR

A 3D white figure is shown from the chest up, holding a pair of black binoculars. The lenses of the binoculars are blue and feature the word 'JOB' in white capital letters. The figure's arms are raised, holding the binoculars to its eyes. The background is a solid light gray.

Terhesség: gingivitis, hyperplasia
Gombás fertőzések

FOGORVOSI ANAMNÉZIS

- fogorvoshoz járás gyakorisága
- utolsó szuvas fog ellátása
- helyi érzéstelenítők
- szájsebészeti műtete utáni vérzések, sebgyógyulás
- fogszabályozási kezelés
- parodontiumot érintő elváltozások
- fogpótlások (fogak elvesztésének oka)

Személyes szájhigiénés szokások

- fogmosási szokások
- fogselyem, floss használat
- körömrágás, nyelvlökéses nyelés, ajakrágás
- parafunkciók (bruxizmus, clenching and grinding)

DOHÁNYZÁS
ALKOHOL
DROGOK
FORRÓ ITALOK, ÉTELEK

ÖZÁS

Fő tünet

1. Fájdalom
2. Égés (nyelv és szájégés)
3. Paresthesia
4. Vérzés
5. Nyelési nehézség/ duzzanat/tumor
6. Fekélyes elváltozások
7. Érzékenység
8. TMI dysfunctio
9. Funkcionális eltérések
10. Halithosis
11. Esztétikai gondok
12. kontroll, visszarendelés

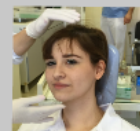
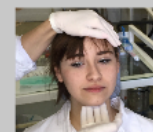
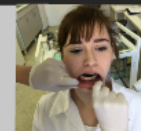
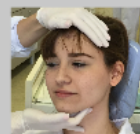
- mikor?
- mióta?
- karaktere?
- elhelyezkedése?

Szájnyálkahártya elváltozások

- Anamnézis (átlános, szociális, fogászati, családi)
- Szájvizsgálat
 - extraoralis
 - intraoralis (lokalizáció, kontúr, szín, felszín)
- Radiológiai diagnosztikai eszközök
- Laborvizsgálatok
- Próba excisio, szövettani vizsgálatok

Szájnyálkahártya elváltozások növekedése

Étkezésekhez köthető növekedés

sialolithiasis, phenomena

Lassan növekvő (hónapok, évek)

hyperplasia, benignus daganat, krónikus gyulladások, cysták

Közepesen gyorsan növekvő (hetek max. 2 hónap)

krónikus gyulladások, cysták és *malignus elváltozások*

Gyorsan növekvő (órák, napok)

hematoma, abcessus, phenomena(nyálretentio miatt), aneurysma, fertőződött cysta, allergia

Általános tünetekkel és lázzal járó elváltozások

fertőzések, lymphoma, leukaemia

Szájnyálkahártyaelváltozások a sürgősségi ellátásban

ALLERGIA

Traumás sérülések

Fogorvosi beavatkozást követő elváltozások

FERTŐZÉSEK

- Bakteriális (Actinomycosis, Syphilis, Tuberculosis)
- Virális (HSV, HPV, Herpes Zoster, Cytomegalovirus, Mononucleosis, HIV)
- Gombás (Candidiasis, Histoplasmosis, Aspergillosis, Toxoplasmosis)

Szájnyálkahártya elváltozások

Vírusok

Herpesvírusok

Humán papillomavírusok

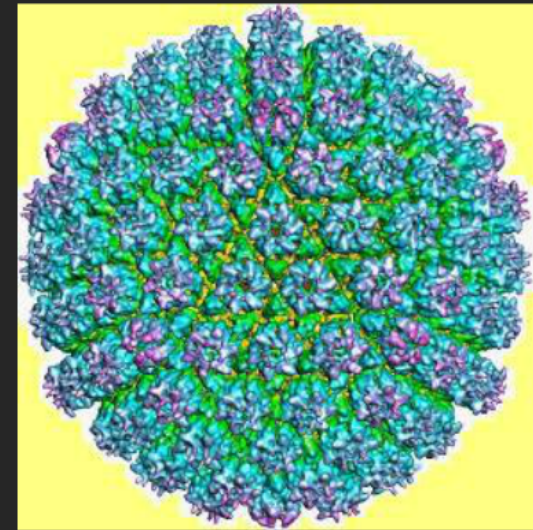
Retrovírusok

Poxvírusok

Picornavírusok

HIV

Herpesvírusok

α -Herpesvírusok:

- Herpes Simplex-1 (HHV-1)
- Herpes Simplex-2 (HHV-2)
- Varicella-Zoster vírus (HHV-3)

β -Herpesvírusok:

- Human cytomegalovírus (HHV-5)
- HHV-6
- HHV-7

} Roseolovírus

γ -Herpesvírusok:

- Epstein-Barr vírus (HHV-4)
- HHV-8

Növekedési ciklus: rövid

Citopátiás hatás: citolízis

Látencia helye: neuronok

Ubiquiter

Klinikum:

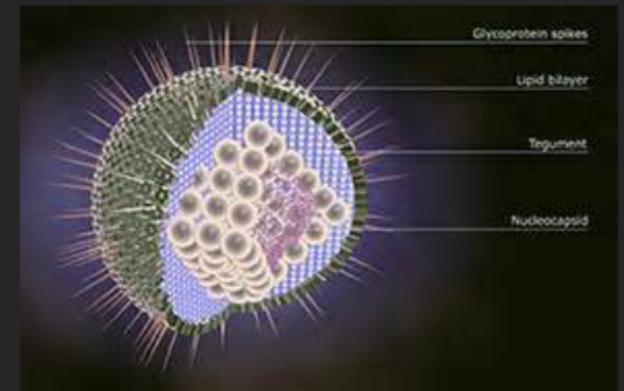
HHV-1: herpes labialis,
keratoconjunctivitis, encephalitis

HHV-2: genitalis herpes, meningitis

HHV-3 (VZV): varicella, herpes zoster

- herpesvírusok

Herpes Simplex-1(HHV-1)
Herpes Simplex-2 (HHV-2)
Varicella-Zoster vírus (HHV-3)

Herpesvírus hominis (HSV-1,2)

dsDNS vírus, 2 humán patogén alcsoport
Primer fertőzés → látens inf. (ganglion) → recidíva
Tünetes, ill. tünetmentes fertőzés (transzplacentáris EA)
HSV-1 elsősorban facialis régió
HSV-2 elsősorban genitális régió
A fertőzések 20-40%-a kevert!

Primer HSV fertőzés

Gingivostomatitis herpetica

Aphtoid (Pospischill)

Vulvovaginitis herpetica

Keratoconjunctivitis herpetica

Neonatólis herpes

Eczema herpeticum

Meningitis

Primer HSV-1 fertőzés

Gyermekek-, fiataalkorban

Lappangási idő 2-7 nap

Fájdalmas, élénkvörös területen sok vesicula 2-4 mm-es, apró, felületes fekélyek, spontán 2 hét alatt gyógyul

A primer orális HSV ált. inraorális

Magas láz, regionális lymphadenomegalia

Terjedés: közvetlen kontaktus (laesio), szekrétum, shedding, autoinoculatio

Herpes simplex fertőzés- diagnózis

Direkt IF: anti-HSV-1,-2, -VZV antitestek

Vírusterminálás (48h)

Szerológia: epidemiológiai jelentőség

Egyéb STD vizsgálata

Klinikai kép

Kenet Giemsa festése (Tzank: többmagvú óriássejtek)

Rutin hisztológia – nem specifikus (epidermális nekrozis, többmagvú óriássejtek)

PCR

Individualizált legyen!

Enyhe esetek nem igényelnek kezelést, csak

Száritó externák,

Lokális antiszeptikus kezelés felülfertőződések kivédésére

Acyclovir (súlyos esetekben): 5 mg/ttskg 8 óránként iv. 5-10 napig

Gamma globulin (súlyos esetekben)

Szekunder HSV fertőzések-Herpes simplex recidivans

HSV II. gyakrabban recidivál

Triggerfaktorok

Lokalizáció azonos (de már nem csak intraorálisan), gyakoriság változó

Égő, viszkető vesiculák-circiner, fájdalmas eróziók

7-14 nap alatt nyom nélkül gyógyul (néha vegetáló)

Recidív herpes terápiája

Helyi kezelés: acyclovir tartalmú krém

Immunmodulátorok: isoprinosine ??

Jegelés

Acyclovir 5x200 mg/nap 5-7 napig

Epizodikus-szekvenciális th. vagy szuppresszív terápia

Indokolt, ha a tünetek legalább 4-6x jelentkeznek évente

Acyclovir 2x400mg/nap

Valacyclovir 1x500mg vagy 2x250mg/nap

Famcyclovir 2x125mg/nap

Min. 12 hónapig !!! (vérkép, vesefunkció, májenzim kontroll)

HPV fertőzés

Papovaviridae család, dsDNS vírus, fajspecifikusak
Epidermotrop (felszíni differenciált hámsejtekben, nyh. sejtekben replikáció)

Nagyon gyakori

Kontakt fertőzés (tárgyak), STD, verticalis

Lappangási idő: 4 hét-8 hónap- nagy variabilitás

Minden szemölcsből kimutatható a HPV, de minél inkább transzformálódik a cc. irányába, annál nehezebb az identifikálás

HPV megjelenési formák

Verruca vulgaris

Verruca plana juvenilis

Verruca plantaris

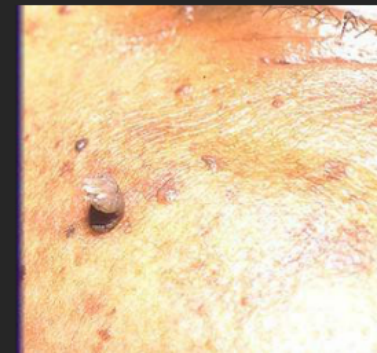
Veruca filiformis

Epydermodysplasia verruciformis

Bowenoid papulosis

Morbus Heck

Condyloma acuminatum

Human Immunodeficiency Virus

Retroviridae, ssRNS, reverz transzriptáz

1982 AIDS, 1983 HIV identifikálás

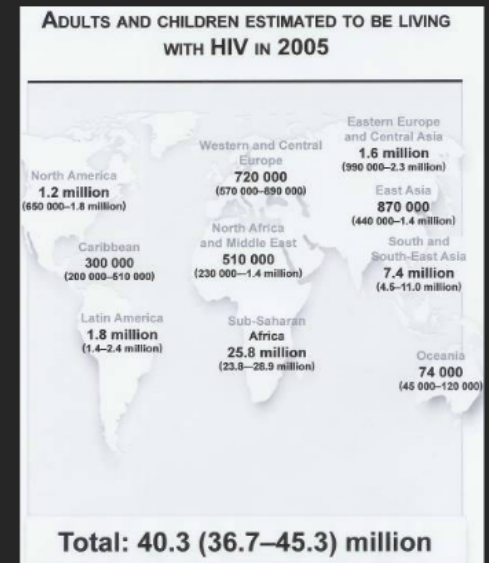
Nagy mutációs ráta, genetikai változékonyság

HIV-1 (M,O); HIV-2

target: CD4+ sejtek, használt koreceptor a sejtropizmust

határozza meg: makrofágotrop (CCR5 β), T-lymphotrop

(CXCR4 α), microglia (CCR3)

2005: HIV betegek száma

Összes: 40,3 millió

Nő: 38,0 millió

15 év alatti gyermek: 2,3 millió

2005: frissen fertőzött esetek

Összes: 4,9 millió

15 év alatti gyermek: 700000

(WHO adatbázis 2006 jan.)

Krónikus lefolyású, szerzett immunhiányos szindróma

Terjedés: nemi váladék, transzplacentárisan, anyatejjel, szervtranszplantációval, vér közvetítésével (közös tű, direkt kontaktus vérrrel)

Tünetmentes állapot: átlagosan 10 év

HIV-infekció lefolyása

I. stádium

Acut retroviralis sy
(50-90%-ban seronegatív mononucleosis/ influenzaszerű tünetek)
Tünetmentes HIV fertőzés (4-6 hét → 10 év)
Perzisztáló generalizált lymphadenopathia (≥3 hónap
nycs. megnagyobodás legalább 2 extragenitalis régióban)

HIV-infekció lefolyása

II. stádium

Tünetes HIV betegség: gyanújelek
kísérik (de nem indikátorbetegségek)
Láz $\geq 38,5^{\circ}\text{C}$ 1 hónapja, éjszakai izzadás
Hasmenés 1 hónapja
Fogyás $\geq 10\%$
Th. rezisztens, szokatlan lok.
betegségek: Seborrhoeas dermatitis,
herpes zoster, oropharyngealis,
vaginalis candidiosis, ITP, oral hairy
leukoplakia, verruca, mollusca

HIV infekció-AIDS

III. stádium

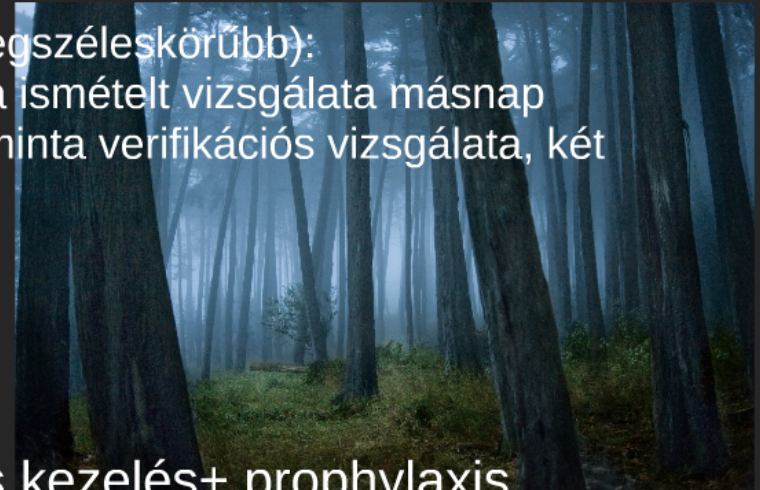
AIDS indikátorbetegségek
opportunisták :
Tu: Kaposi-sarcoma, lymphoma
Viralis: generalizált CMV, ulcerosus/gen. HSV
Bakteriális: M. tuberculosis, avium, kansasii, Salmonella sepsis
Fungalis: Histoplasmosis, Cryptococcosis, Candidia
Protozoon: Pneumocystis carinii pneumoniaa, Toxoplasma agytályog
HIV encephalopathia, cachexia

HIV szűrés

Indirekt módszer, HIV ellenanyag szűrés (legszéleskörűbb):
ELISA: 1. minta pozitívítása esetén ua. minta ismételt vizsgálata másnap
Western blott, IF: előszűrésben pozitív vérminta verifikációs vizsgálata, két különböző időpontból vett vérmintából

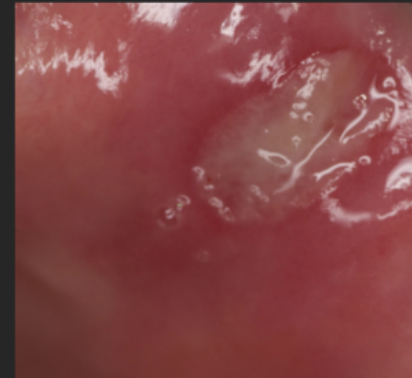
HIV/AIDS terápia

Cél: korai, agresszív antiretroviralis kezelés+ prophylaxis
Probléma: vírusmutáció, rezisztencia, keresztreakció, élethosszigan kezelés
Antiretroviralis gyógyszerek:
Nuklozid analóg reverz transzkriptáz inhibitorok (NRTI)
Nem-nukleozid reverz transzkriptáz inhibitorok (NNRTI)
Proteáz inhibitorok (PI)

Aphtha

gyakori, felszínes fekély, a populáció ~40%-a érintett (USA)
első 2 évtizedben fordul elő, gyakran visszatér, fájdalmas, multiplex
vörhenyes fekély, exsudatummal fedve, erythemás szegéllyel
OKA???
tüneti kezelést igényel

Candidiasis

szürke/fehér felszínes, lobos membrán, melyet a fibrinosuppuratív exsudatumban lévő kórokozók képeznek, vörhenyes, gyulladt alapon
a Candida a normál szájüregi flóra része

Candida fertőzés

Prediszponáló tényezők:

- immunszuppresszált állapot (pl.:AIDS)
- krónikus betegség
- nem gondozott diabetes mellitus
- elhúzódó gyógyszerelés (szteroidkezelés, antibiotikum)
- immunszuppresszáns terápia
- daganatterápia

Típusai:

- Hyperplastikus
- Pseudomembranosus
- Erythematosus (atrofiás)
- Cheilitis

Terápia:

Clotrimazol festés, Nystatin,
Szisztémásan Fluconazol

Hyperplastikus plakk excisio

Kiváltó belgyógyászati ok kezelése

Glossitis

általában nem önálló elváltozás
predispoz. tényezők: vitamin hiány

B12, riboflavin, niacin, pyridoxin

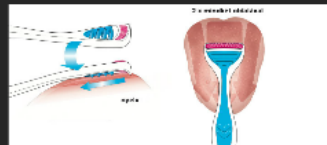
Plummer-Vinson syndroma:

vashiányos anaemia + glossitis + nyelőcső dysphagia

helyi tényezők is okozhatják, pl. rossz fog, rosszul

illeszkedő prothesis

syphilis, kémiai anyagok

Terápia

- Sokszor nem szükséges terápia
- Tisztítás (fogkefével, nyelvkaparóval)
enyhe szájfertőtlenítő (nem alkoholos)
- helyi retinoidok hatékonyak
- fájdalom és gyulladáscsökkentők
(lokális corticosteroid, antibiotikus
készítmények az égő érzés
csökkentéséhez)
- esetleges Zn supplementáció

Xerostomia

szájszárazság

Sjögren syndroma - autoimmun kórkép, xesophthalmiával társul
irradiatio, gyógyszer

műnyál

Reaktív elváltozások

differentiál diagnosztikai jelentőségük van

1. irritációs ("traumás") fibroma
csomó a nyálkahártyán, a harapási vonalban, laphám fedí
2. pyogén granuloma
vascularisált, előemelkedő képlet, leggyakrabban a gingiván,
spontán gyógyul
3. óriássejtes epulis
gyulladásos eredetű granuloma a gingiván (<1.5cm)

szöv: többmagvú, idegentest típusú óriássejtek
haemosiderin, fibroangiomasosus stroma
recidiválhat

Szisztémás kórképekben

gyulladások: skarlát, kanyaró, mononucleosis infectiosa, diphtheria, HIV - AIDS

bőrgyógyászati laesiok: lichen planus, pemphigus, erythema multiforme

haematológiai betegségek: pancytopenia, leukaemia, monocytic leukaemia

kevert: melanotic pigmentáció, gyógyszer (Phenytoin), terhesség, Osler-Weber syndrome

÷

szisztémás betegségek

skarlát:málnanyelv

kanyaró: Koplik folt

mononulc. inf.: pharyngitis, tonsillitis

diphtheria: fibrines, szürkés hártya a
retropharynxon és a tonsillan

HIV infectio: opportunistá fertőzések - HSV,

Candida, Kaposi sc., hajás leukoplakia

pancytopenia/leukaemia: súlyos szájüregi
fertőzések

melanocytás pigm.: Addison sy.,

haemochromatosis, Albright, Peutz-Jegher sy.

Phenytoin: gingiva hypertrophia (epilepsia ther.)

Terhesség: pyogen granuloma

Osler-Weber: AD öröklődő, multiplex teleangiectasia bőrön,
nyálkahártyákon, légzőrendszerben.....

Szájnyálkahártya elváltozások

Parodontális abscessus

Gingivitis

ANUG

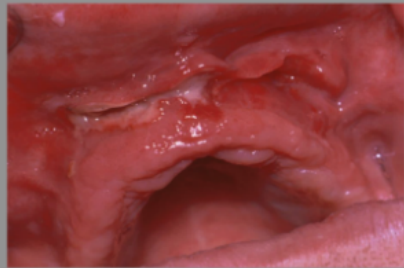
Trauma

Acut parodontitis

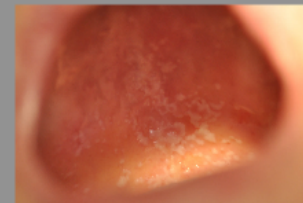
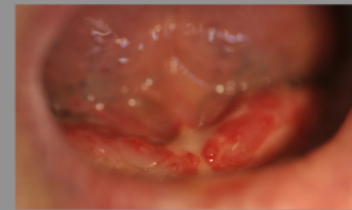
Granuloma fissuratum

Aptha

Gombás fertőzés

HPV

Cheilitis fissurata

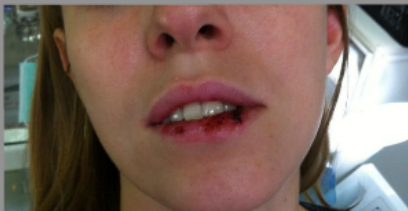
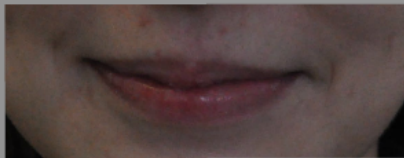

Lingua pilosa

Szájnyálkahártya elváltozások

Cheilitis medicamentosa

In situ cc

